

Rolnummer 361
Arrest nr. 22/93 van 11 maart 1993

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door de Raad van State bij arrest van 11 december 1991 in zake Nicole Cordier tegen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Sociale Zaken - tussenkomende partij : de vereniging zonder winstoogmerk « Société belge d'orthodontie » - en in zake de vereniging zonder winstoogmerk « Chambres syndicales dentaires de Wallonie » tegen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Sociale Zaken en de beroepsvereniging « Union francophone des orthodontistes ».

Het Arbitragehof,

samengesteld uit waarnemend voorzitter M. Melchior en voorzitter F. Debaedts, en de rechters K. Blanckaert, H. Boel, L. François, Y. de Wasseige en J. Delruelle, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van waarnemend voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp*

Bij arrest van 11 december 1991 heeft de Raad van State aan het Arbitragehof de volgende

prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 34, § 3, § 7 en § 13, van de wet van 9 augustus 1963 artikel 6 van de Grondwet, in zoverre het de Koning machtiging verleent om de tandheekkundigen die geweigerd hebben toe te treden tot een nationaal akkoord tandheekkundigen-ziekenfondsen, dat is gesloten met toepassing van artikel 34, § 2, van de wet van 9 augustus 1963, aan verschillende regelingen te onderwerpen wat de honoraria betreft die zij kunnen vorderen van degenen die onder de ziekte- en invaliditeitsverzekering vallen, naar gelang die tandheekkundigen hun beroep uitoefenen in een gewest waarvoor het nationaal akkoord in werking is getreden of niet ? »

De zaak is ingeschreven onder nummer 361 van de rol van het Hof.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

N. Cordier en de vereniging zonder winstoogmerk « Chambres syndicales dentaires de Wallonie » hebben ieder bij de Raad van State een verzoekschrift ingediend tot vernietiging van het koninklijk besluit van 26 april 1989 tot vaststelling van de maximumbedragen van de honoraria voor bepaalde tandheekkundige verstrekkingen inzake verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering. De Raad van State heeft die twee zaken wegens hun samenhang samengevoegd.

In zijn arrest stelt de Raad van State dat een nationaal akkoord tandheekkundigen-ziekenfondsen gesloten is op 14 december 1988 en goedgekeurd door de Minister van Sociale Zaken overeenkomstig artikel 34, §§ 2 en 3, van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering. Hij stelt ook dat dit akkoord, met toepassing van artikel 34, § 3 van dezelfde wet, op 13 februari 1989 in werking is getreden in alle gewesten van het land met uitzondering van de arrondissementen waarvoor de Nationale Commissie tandheekkundigen-ziekenfondsen heeft vastgesteld dat meer dan 40 procent van de tandheekkundigen kennis hadden gegeven van hun weigering tot toetreding tot dat akkoord. Ook stelt de Raad van State dat de Koning, door artikel 34, § 13, eerste en tweede lid, van de wet van 9 augustus 1963 in toepassing te brengen, met het bestreden besluit de bedragen van de honoraria heeft vastgesteld, die afgestemd zijn op die waarover het nationaal akkoord is gesloten, en die niet mogen worden overschreden door de tandheekkundigen die verzorging verstrekken in een gewest waar het akkoord niet in werking is getreden.

Vervolgens herinnert de Raad van State aan het feit dat de eerste verzoekende partij een middel ontleent aan de schending van de artikelen 6 en *bis* van de Grondwet. Volgens die partij vloeit de discriminatie voort uit het feit dat de tandheekkundigen die gevestigd zijn in de gewesten waarin het akkoord in werking is getreden en die kennis hebben gegeven van hun weigering om toe te treden tot het nationaal akkoord, vrij blijven om hun honoraria vast te stellen, terwijl aan de tandheekkundigen die, zoals zij, kennis hebben gegeven van hun weigering tot toetreding, maar hun beroep uitoefenen in een arrondissement waarvoor het akkoord niet in werking is getreden, die vrijheid wordt ontnomen. Volgens de verzoekende partij is die discriminatie volkomen willekeurig en toevallig, daar de aan de tandheekkundigen opgelegde verplichting om de tarieven van de honoraria in acht te nemen uitsluitend afhankelijk is van het aantal toetredingen tot het nationaal akkoord in het gewest waar de tandheekkundigen zijn gevestigd. De verzoekende partij voegt daaraan toe dat, mocht de Raad van State van oordeel zijn dat met het middel de grondwettigheid van de wet van 9 augustus 1963 in twijfel wordt getrokken, zij vraagt dat aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag wordt gesteld.

De Raad van State is van oordeel aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag te moeten stellen omdat de door de verzoekende partij aangevoerde discriminatie niet voortkomt uit het bestreden koninklijk besluit maar uit artikel 34, § 3, § 7 en § 13, van de wet van 9 augustus 1963.

III. De rechtspleging voor het Hof

De prejudiciële vraag is bij het Hof aanhangig gemaakt door overzending van een expeditie van de voormelde verwijzingsbeslissing, die op 8 januari 1992 op de griffie is ontvangen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen reden was om de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet toe te passen.

Van de verwijzigingsbeslissing is kennisgegeven conform artikel 77 van de organieke wet bij op 24 januari 1992 ter post aangetekende brieven, die op 27, 28, 29 en 30 januari 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Het bij artikel 74 van de voormelde wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 29 januari 1992.

N. Cordier, tandarts LTH, wonende te Gembloux, rue du Poncia 14, en de Ministerraad, vertegenwoordigd door de Eerste Minister, met ambtswoning te 1000 Brussel, Wetstraat 16, hebben ieder een memorie ingediend bij op 6 maart 1992 ter post aangetekende brieven, die op 9 maart 1992 op de griffie zijn ontvangen.

Afschriften van die memories zijn conform artikel 89 van de organieke wet overgezonden bij op 25 maart 1992 ter post aangetekende brieven, die op 26 maart 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

N. Cordier en de Ministerraad hebben ieder een memorie van antwoord neergelegd bij op 24 april 1992 ter post aangetekende brieven, die op 27 april 1992 op de griffie zijn ontvangen.

Bij beschikkingen van 18 juni 1992 en 7 januari 1993 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest dient te worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 8 januari 1993 en 8 juli 1993.

Rechter J. Wathelet, die op 31 juli 1992 tot voorzitter werd gekozen, is in de zetel vervangen door rechter Y. de Wasseige. Voorzitter J. Wathelet is op 20 november 1992 in ruste gesteld.

Rechter D. André, op 22 januari 1993 tot voorzitter gekozen, is in de zetel als rechter en als verslaggever vervangen door rechter J. Delruelle. Voorzitter D. André is op 8 maart 1993 in ruste gesteld.

Bij beschikking van 19 januari 1993 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 11 februari 1993.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen, die, evenals hun advocaten, van de datum van de terechtzitting op de hoogte zijn gebracht bij op 19 januari 1993 ter post aangetekende brieven, die op 20 en 21 januari 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Op de terechtzitting van 11 februari 1993 :

- zijn verschenen :

- . N. Cordier, vertegenwoordigd door Mr. B. Roland, advocaat bij de balie te Charleroi;
- . de Ministerraad, vertegenwoordigd door M. Bertrand, adviseur bij de Kanselarij van de Eerste Minister;
- . hebben de rechters J. Delruelle en H. Boel verslag uitgebracht;
- . zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- . is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd conform de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989

op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1. In haar memorie onderzoekt N. Cordier in de eerste plaats de aangevochten wetsbepalingen. Vervolgens geeft zij een samenvatting van de door die bepalingen ingevoerde procedure. Dan beschrijft zij het onderhavige geval en komt tenslotte tot punt IV « In rechte » waarin zij aan de rechtspraak van het Arbitragehof betreffende het beginsel van de gelijkheid van de Belgen voor de wet herinnert en die rechtspraak op het onderhavige geval toepast.

In dat verband betoogt zij dat, volgens haar, de aangevochten bepalingen een discriminatie onder de tandheelkundigen in het leven roepen, die het drievoudige gebrek vertoont dat « zij op willekeurige, toevallige wijze tot stand komt en in voorkomend geval op dezelfde grondslagen evolueert; dat zij geen enkele objectieve en redelijke verantwoording vertoont en dat zij een middel vormt dat niet evenredig is met het nagestreefde doel ».

N. Cordier zet die verschillende punten uiteen.

Wat in de eerste plaats de discriminatie betreft, is zij van mening dat de aangevochten bepalingen een discriminatie in het leven roepen tussen, enerzijds, de tandheelkundigen die gevestigd zijn in de arrondissementen waar een akkoord van kracht wordt en die geweigerd hebben tot dat akkoord toe te treden, tandheelkundigen die vrij blijven om zelf hun honoraria vast te stellen en daarvoor geen enkele sanctie kunnen oplopen en, anderzijds, de tandheelkundigen die gevestigd zijn in de arrondissementen waar hetzelfde akkoord niet van kracht is kunnen worden en die de toetreding geweigerd hebben maar die gehouden zijn de tarieven van het akkoord in acht te nemen, zo niet ondergaan zij zware straffen.

Zij is van mening dat die bepalingen ook een discriminatie in het leven roepen tussen, enerzijds, de patiënten van de arrondissementen waar de vaststelling van de honoraria vrij blijft, die steeds toegang kunnen hebben tot verzorging op hoog niveau en, anderzijds, de patiënten van de andere arrondissementen, die enkel nog aanspraak kunnen maken op een verzorging die gestandaardiseerd is om in overeenstemming te zijn met de begrensde honoraria die de artsen van hen mogen blijven vragen.

Het aldus ingevoerde systeem doet, volgens de partij, een ongelijkheid onder de artsen ontstaan in de uitoefening van hun vrijheid om al dan niet toe te treden tot de akkoorden tandheelkundigen-ziekenfondsen en tegelijkertijd een ongelijkheid onder de patiënten van die tandartsen in de uitoefening van hun keuzevrijheid ten aanzien van de aangeboden verzorging.

N. Cordier stelt voorts dat er nog een ongelijkheid in de tweede graad is bij de tandartsen : « diegenen van de arrondissementen waar de weigeringen tot toetreding de grens van 40 procent hebben overschreden, worden ertoe gebracht overleg te plegen om intrekkingen te verkrijgen zodat het aantal weigeringen teruggebracht wordt beneden dat cijfer, en die van de andere arrondissementen, die geen wijziging meer hoeven te vrezen van de situatie die is versterkt op de dertigste dag na de bekendmaking van het akkoord ».

Vervolgens stelt N. Cordier dat die discriminatie willekeurig en toevallig is. « Het is het aantal individuele weigeringen tot toetreding tot een akkoord, waarvan binnen de voorgeschreven termijn kennis is gegeven, dat de verdeling bepaalt tussen de streken met vrije honoraria en de streken met opgelegde tarieven ». Kan een wet, volgens N. Cordier, welis waar een verschil in behandeling in het leven roepen, dan mag zij daarentegen niet afstappen van de vorming van de categorieën die zij toevallig in het leven heeft geroepen door de burgers over te leveren aan een rechtsonzekerheid die net het tegenovergestelde is van datgene wat de Grondwetgever heeft gewild; de rechtszekerheid blijkt immers de fundamentele waarde te zijn die het beginsel van de gelijkheid voor de wet wil beschermen.

N. Cordier is van mening dat het gebrek van het systeem nog wordt versterkt door de mogelijkheid die luidens de teksten aan de bevoegde commissie wordt geboden om intrekkingen van weigering tot toetreding te ontvangen, die eveneens op toevallige wijze de aanvankelijk tot stand gebrachte situaties kunnen wijzigen.

N. Cordier betoogt dat voor het aldus in het leven geroepen onderscheid geen objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Zij geeft toe dat de schijnbare verantwoording van de bestreden discriminatie bestaat in het verzekeren van de toegang tot tandheelkundige verzorging, getarifeerd onder de controle van de verzekeringsinstellingen, voor rechthebbenden in streken waar het aantal toegetreden artsen te gering lijkt om die toegang te waarborgen. Zij is echter van mening dat het objectieve karakter van die verantwoording dient te worden beoordeeld ten aanzien van het gehele systeem waar de bestreden discriminatie deel van uitmaakt en dat het systeem in al zijn bepalingen, behalve die welke hier zijn aangevochten, de vrijheid van de beoefening van de tandheelkunde in acht blijft nemen. Zij is van oordeel dat een inbreuk op dat systeem een onredelijke discriminatie doet ontstaan.

Tot slot betoogt zij dat er een onevenredigheid is ten aanzien van het te bereiken doel en dat die verhouding moet worden onderzocht niet ten aanzien van de gegevens die verworven waren op het ogenblik waarop de bepaling is aangenomen maar wel volgens die welke bestaan op het ogenblik dat zij worden toegepast. N. Cordier doet in dat opzicht gelden dat de toestand sterk is geëvolueerd omdat het aantal licentiaten in de tandheelkunde aanzienlijk is gestegen, zodat het « volkomen verkeerd is te beschouwen dat een weigering tot toetreding tot een akkoord tandartsen-ziekenfondsen, zelfs al wordt het percentage van 40 procent overschreden, nog afbreuk zou doen aan de mogelijkheid van de rechthebbenden van de ziekte- en invaliditeitsverzekering om in hun streek tandartsen te vinden die de tarieven van dat akkoord in acht nemen ». N. Cordier besluit dat het overduidelijk is « dat de discriminatie waarvan de artsen in de streken waarop de aangevochten bepalingen betrekking hebben het slachtoffer zijn, ten aanzien van de artsen van de andere streken, een volkomen onevenredig geworden middel is om de tarifaire zekerheid te waarborgen voor de rechthebbenden ».

A.2. In zijn memorie herinnert de Ministerraad aan de procedure, stelt het bij artikel 34 van de wet van 9 augustus 1963 voorgeschreven systeem voor en geeft er toelichting bij, en herinnert aan de draagwijdte van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Tot slot betoogt hij in een punt 4 dat artikel 34 van de wet van 9 augustus 1963 voldoet aan de door het Arbitragehof vastgestelde criteria opdat een door de wetgever ingesteld verschil in behandeling niet willekeurig zou zijn.

De Ministerraad zet in dat verband drie punten uiteen.

In de eerste plaats berust het onderscheid volgens hem op een objectief en redelijk criterium. «Dat onderscheid is immers geenszins afhankelijk van de willekeurige beoordeling door de administratieve overheid; veeleer vloeit het voort uit de wil van de zorgverstrekkers zelf, die aan de oorsprong liggen van de rechtstoestanden die hun terzake worden opgelegd, aangezien zij vrij zijn om al dan niet toe te treden tot de op nationaal vlak gesloten akkoorden en aangezien het precies van dat toetredingspercentage afhangt of een koninklijk besluit in een streek wordt toegepast of niet ». De Ministerraad voegt eraan toe dat artikel 34 tot een onbepaald aantal betrokkenen is gericht aangezien het onmogelijk is te voorzien in welke streken het weigeringspercentage meer zal bedragen dan 40 % en bovendien het weigeringspercentage nog kan variëren na verloop van maanden.

Vervolgens betoogt de Ministerraad dat het onderscheid in verband staat met het nagestreefde doel, de gevolgen van de bestreden maatregel en de aard van de in het geding zijnde beginselen. Hij voert aan dat «inzake sociale geneeskunde en bescherming van de zieke de wetgever de plicht heeft om enerzijds de kwaliteit van de geneeskundige verzorging te bevorderen en anderzijds de zieke te beschermen tegen buitensporige honoraria en tegen eventuele misbruiken ten aanzien van de ziekteverzekering ». Hij is van oordeel dat de wetgever in dat geval dat belang heeft nagestreefd. De Ministerraad doet gelden dat de wetgever er eveneens naar heeft gestreefd de vrijheid van onderhandeling te vrijwaren en in zekere mate de vrijheid van honoraria, en dat de wetgever, om die doelstelling te bereiken, niet anders kon dan het aangevochten onderscheid in te voeren.

Tot slot doet de Ministerraad gelden dat er een redelijk verband van evenredigheid is tussen de middelen en het beoogde doel. In een toetredende streek kan de rechthebbende zonder enig probleem een tandarts van zijn keuze vinden die de overeengekomen tarieven in acht neemt. In een niet-toetredende streek daarentegen is de keuze veel moeilijker zodat de niet-toetredende tandartsen zich bij koninklijk besluit verplicht zien de tarieven van het akkoord toe te passen, dit met het oog op de bescherming van de sociaal verzekerde.

De Ministerraad is van mening dat de tandartsen die zich in dezelfde situatie bevinden, dus op dezelfde wijze worden behandeld en dat, hoewel er geen absolute gelijkheid is tussen de tandartsen die het akkoord tandheeskundigen-ziekenfondsen hebben geweigerd, het verschil in behandeling aanvaardbaar is ten aanzien van het nagestreefde doel.

De Ministerraad merkt ook op dat diegenen die de grondwettigheid van artikel 34 in het geding brengen, tegen de wil van de grote meerderheid van de tandartsen ingaan aangezien de vertegenwoordigers van de tandartsen die in de Nationale Commissie tandheeskundigen-ziekenfondsen zitting hebben, hun goedkeuring aan de tekst van het akkoord hebben gegeven.

A.3. In haar memorie van antwoord repliceert N. Cordier op de door de Ministerraad aangevoerde argumenten.

Betreffende het objectief en redelijk karakter van het onderscheid is N. Cordier van mening dat het onderscheid hoegenaamd niet het resultaat is van de uitoefening van een vrijheid, maar in werkelijkheid de strikte negatie ervan omdat precies de uiting van de weigering tot toetreding leidt tot de onderwerping aan de voorwaarden van die akkoorden.

Zij herinnert eraan dat het door haar aangeklaagde onderscheid niet het onderscheid tussen de toetredende en de niet-toetredende artsen is, maar wel het onderscheid onder de niet-toetredende artsen onderling.

Betreffende het verband tussen de bestreden maatregel en het nagestreefde doel is zij van mening dat het niet tot de bevoegdheid van het Arbitragehof lijkt te behoren zich te buigen over tegenstrijdigheden die te maken hebben met de beperking van de honoraria en de kwaliteit van de verzorging alsmede de vrije wil van de artsen en het negatieve karakter van de toetredingen maar dat het Arbitragehof zal moeten toegeven dat het overdreven is alle artsen van een welbepaald arrondissement in hun geheel te onderwerpen onder het voorwendsel dat het aantal artsen dat tot een akkoord is toetredende er ontoereikend is gebleken. Zij is de mening toegedaan dat het zou volstaan aan de niet-toetredende artsen een gedeeltelijke verbintenis op te leggen, waarvan het principe zelf erkend is in het kader van de vrijwilligheid, of dat het zou volstaan de naleving van de akkoorden op te leggen aan iedere rechthebbende die uitdrukkelijk daarom verzoekt.

Betreffende het redelijk karakter van het verband van evenredigheid meent zij dat de Ministerraad geen rekening houdt met het statistische verband dat op dit ogenblik bestaat tussen de bevolking en het aantal

gevestigde tandartsen.

Voorts betoogt zij dat de omvang van het aantal tandartsen dat voorstander is van het bestreden systeem, opgeworpen door de Ministerraad, heel relatief is omdat de beslissingen in de Nationale Commissie tandheelkundigen-ziekenfondsen niet bij drie vierde maar in feite bij de helft van de stemmen worden genomen.

A.4. In zijn memorie van antwoord tracht de Ministerraad een aantal beweringen van N. Cordier te weerleggen.

Wat de invoering van een discriminatie betreft, herinnert de Ministerraad aan het doel van de wetgever en doet gelden dat de vergelijking die erin bestaat de artsen van verschillende streken en de patiënten van verschillende streken naast elkaar te plaatsen, geen rekening houdt met de bedoeling van de wetgever.

Overigens is de Ministerraad van mening dat de bewering volgens welke er een verzorging van hoog niveau zou bestaan waar de honoraria vrij vastgesteld blijven, en een gestandaardiseerde verzorging daar waar de honoraria aan een maximum zijn gebonden, uit de lucht gegrepen is en weinig respect vertoont voor het beroepsgeweten van de tandartsen.

Hij doet ook gelden dat de tandartsen zich ertoe kunnen verbinden het akkoord na te leven gedurende een minimum aantal uren per week of gedurende drie vierde van hun beroepsactiviteit. Dit betekent dat tijdens bepaalde uren de honoraria vrij vastgesteld kunnen worden.

Betreffende de willekeurige totstandkoming van de discriminatie, verwerpt de Ministerraad de redenering van de tussenkomende partij om de volgende redenen :

1) de wet stelt nauwkeurige berekeningsregels vast zodat het verschil in behandeling niet het gevolg is van een kansspel;

2) er zou pas dan een discriminatie vanwege de wetgever zijn als het mogelijk was te voorspellen welke de streken met overeenkomsten zijn en welke de streken met opgelegde tarieven zijn : de wetgever heeft objectieve berekeningsregels vastgesteld;

3) het door de wetgever nagestreefde doel - de sociale bescherming van de rechthebbenden van de ziekteverzekering - gaat gepaard met een beperking van de vrijheid van de tandartsen wat de onderhandelingen over hun honoraria en de vaststelling ervan betreft.

Tot slot merkt de Ministerraad op dat de verzoekende partij er niet in slaagt het onredelijk karakter van de vermeende discriminatie aan te tonen. Voorts betoogt hij dat die partij veel belang lijkt te hechten aan het cijfer van 40 %, terwijl het aantal weigeringen dat cijfer ruimschoots kan overschrijden.

Hij doet gelden dat de patiënten er in ieder geval steeds belang bij hebben dat er in hun streek een meerderheid is van tandartsen die aan de conventionele tarieven gebonden zijn.

Tot slot herinnert hij eraan dat die tarieven niets te maken hebben met aalmoezen.

- B -

B.1. Uit het arrest van de Raad van State blijkt dat artikel 34 van de wet van 9 augustus 1963 dient te worden getoetst zonder rekening te houden met de wijzigingen die erin zijn aangebracht bij artikel 22 van de wet van 29 december 1990.

Artikel 34, § 1, van de wet van 9 augustus 1963 schrijft voor dat de betrekkingen tussen de

representatieve beroepsorganisaties van het geneesherenkorps en van de tandheelkundigen en de verzekeringsinstellingen door akkoorden worden geregeld. Artikel 34, § 2, heeft betrekking op de manier waarop over die akkoorden wordt onderhandeld.

Artikel 34, § 3, bepaalt :

« (...) Die akkoorden treden in werking in een bepaald gewest, vijfenveertig dagen na hun bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*, behoudens indien meer dan 40 pct. van de geneesheren of van de tandheelkundigen bij een ter post aangetekende brief hun weigering tot toetreding tot de termen van de genoemde akkoorden betekend hebben. Opdat in elk gewest de akkoorden in werking kunnen treden, mogen bovendien niet meer dan 50 pct. van de algemeen geneeskundigen, noch meer dan 50 pct. van de geneesheren-specialisten geweigerd hebben tot het akkoord toe te treden . (...)

Indien de bevoegde commissie evenwel ter post aangetekende brieven ontvangt, die verzonden zijn na die termijn van vijfenveertig dagen, en die strekken tot intrekking van een weigering tot toetreding die eerder betekend werd, stelt die commissie vast dat het akkoord in werking treedt in een bepaald gewest, voor zover, ingevolge die brieven, de percentages weigeringen tot toetreding aldaar één van de in het tweede lid bedoelde percentages niet meer overschrijden.

Indien geneesheren of tandheekkundigen, overeenkomstig de bedingen van een akkoord hun weigering betekenen dit verder na te leven, stelt de bevoegde commissie eventueel vast dat het akkoord geen toepassing meer vindt zo deze nieuwe weigeringen tot gevolg hebben dat de percentages weigeringen tot toetreding voor een bepaald gewest de in het tweede lid bedoelde percentages overschrijden.

De geneesheren en tandheekkundigen die geen weigering tot toetreding tot de akkoorden betekend hebben, worden van rechtswege geacht tot die akkoorden te zijn toegetreden voor hun volledige beroepsactiviteit, behoudens indien zij aan de bevoegde commissie, volgens de door de Koning te bepalen termijnen en modaliteiten, mededeling hebben gedaan van de voorwaarden inzake tijd en plaats, waaronder zij, overeenkomstig de bedingen van de akkoorden, de daarin vastgestelde honorariumbedragen zullen toepassen. »

Artikel 34, § 7, bepaalt :

« De akkoorden gesloten in de in § 2 bedoelde commissies stellen inzonderheid de honoraria vast, die ten overstaan van de rechthebbenden van de verzekering nageleefd worden door de geneesheren en de tandheekkundigen die geacht worden tot de akkoorden toegetreden te zijn.

Zij stellen de voorwaarden vast inzake tijd, plaats, bijzondere eisen of economische toestand van de rechthebbenden, waarin die honoraria mogen worden overschreden. Die honoraria worden bepaald door het vaststellen van factoren waarmee de in artikel 24 bedoelde betrekkelijke waarden moeten worden vermenigvuldigd, met dien verstande dat de geneesheer of de tandheekkundige zijn honoraria vrij bepaalt voor de verstrekkingen die niet in de nomenclatuur zouden opgenomen zijn.

Inzake de bezoeken of verstrekkingen aan huis wordt voor de reiskosten in de akkoorden het forfaitair bedrag vastgesteld dat de geneesheren of de tandheekkundigen van de rechthebbenden vorderen; ze mogen bedingen behelzen waarin is voorzien in bijzondere modaliteiten, toepasselijk in een bepaalde streek, eventueel op voorstel van een gewestelijke commissie geneesheren-ziekenfondsen of tandheekkundigen-ziekenfondsen of van de gewestelijke afgevaardigden van de representatieve beroepsorganisaties van het geneesherenkorps of van de tandheekkundigen, en van de verzekeringsinstellingen. Dat forfaitair bedrag kan van streek tot streek verschillen. Om tegemoet te komen aan bijzondere toestanden kan in één zelfde streek eventueel in verschillende forfaitaire bedragen worden voorzien.

Voor de gevallen waarin een geneesheer-specialist of een tandheekkundige door de huisarts ter consult wordt bijgeroepen ten huize van de zieke, mag in het akkoord een kilometervergoeding voor verplaatsingen worden vastgesteld.

De akkoorden kunnen voorzien in een tussenkomst van de ziekte- en invaliditeitsverzekering (sector van de geneeskundige verzorging) in de organisatiekosten van cursussen voor aanvullende opleiding voor geneesheren. »

Artikel 34, § 13, bepaalt :

« Wanneer op de datum van het verstrijken van een in § 2 bedoeld akkoord, geen nieuw akkoord werd gesloten of wanneer een nieuw akkoord in alle gewesten van het land niet in werking

kan treden of blijven, kan de Koning, op voorstel of na gemotiveerd advies van het Beheerscomité van de Dienst voor geneeskundige verzorging, voor het ganse land of voor bepaalde gewesten, voor alle of bepaalde prestaties en voor alle of bepaalde categorieën van rechthebbenden, maatregelen nemen ter uitvoering van artikel 52 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel.

Wanneer die maatregelen genomen zijn en zij voor de vaststelling van de honoraria naar de tarieven van de akkoorden verwijzen, zijn de bepalingen van de akkoorden van toepassing op de geneesheren en de tandheekkundigen welke, binnen de in § 3 gestelde termijn, in die gewesten hun weigering tot toetreding tot de termen van de genoemde akkoorden niet hebben betekend; in dat geval, worden de overeenkomstig het eerste lid genomen maatregelen, op hen niet toegepast. (...) »

Dat artikel moet in verband worden gebracht met artikel 52 van de wet van 14 februari 1961, dat bepaalt :

« Onverminderd het bepaalde in artikel 62, en bij gebreke van door de Minister van Sociale Voorzorg goedgekeurde overeenkomsten of verbintenissen kan de Koning bij een gemotiveerd en in Ministerraad overlegd besluit, maximumtarieven van honoraria en prijzen vaststellen voor de geneeskundige verzorging en de verstrekkingen die zijn bedoeld in de terugbetalingstarieven van de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

De personen gemachtigd tot het verstrekken der prestaties voorzien door de terugbetalingstarieven van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit en de inrichtingen voor verzorging die zich niet houden aan de in het eerste lid bedoelde overeenkomsten, verbintenissen of tarieven zijn vatbaar voor de sancties bepaald bij artikel 44. »

B.2. Uit de §§ 3, 7 en 13 van artikel 34 van de wet van 9 augustus 1963 blijkt dat de artsen en tandheekkundigen die te kennen hebben gegeven dat zij geen akkoord zullen naleven, verschillend worden behandeld naar gelang zij hun beroep uitoefenen in een streek waar een akkoord al dan niet in werking is getreden. In het eerste geval kunnen zij vrij hun honoraria vaststellen; in het tweede geval kunnen zij bij koninklijk besluit worden verplicht de maximumtarieven van de honoraria in acht te nemen.

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande maatregel en met de aard van de in het geding zijnde beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. Met de betrokken bepaling heeft de wetgever een doelstelling in verband met de volksgezondheid nagestreefd : de geneeskundige verzorging verzekeren op basis van gelijkheid, de zieken en inzonderheid de sociaal verzekerden werkelijke vrijheid waarborgen inzake de keuze van hun arts, een doeltreffende werking van de ziekte- en invaliditeitsverzekering waarborgen. Hij heeft getracht die doelstelling te verzoenen met de bekommernis om de vrijheid van de artsen te respecteren door te voorzien in een onderhandelingsprocedure, een toetredingsprocedure en door hen betrekkelijk vrij te laten bij het vaststellen van hun honoraria.

B.5. Het Hof is van oordeel dat de wetgever, zonder de regels van gelijkheid en niet-discriminatie te schenden, ervan kon uitgaan dat de nagestreefde doelstellingen met elkaar in overeenstemming zijn voor zover, in een bepaalde streek, ten minste 60 % van de geneesheren en tandheeskundigen niet geweigerd hebben tot de akkoorden toe te treden. Hij kon ook beslissen dat, wanneer in een bepaalde streek geen 60 % wordt bereikt, het streven naar bescherming van de zieke voorrang moet kunnen hebben op de vrijheid om de honoraria vast te stellen. Door te bepalen dat de Koning de maximumtarieven van de honoraria kan vaststellen in een streek waar minder dan 60 % van de artsen tot het akkoord zijn toegetreden, heeft de wetgever een maatregel genomen die ten aanzien van het nagestreefde doel objectief en redelijk kan worden verantwoord. Het staat aan de Koning te bepalen wanneer en in welke mate de doelstellingen van de wet een dwingende maatregel in een bepaalde streek verantwoord, rekening houdend met de concrete situatie in die streek. De rechterlijke overheden die belast zijn met de toetsing van de wettigheid van de administratieve handelingen dienen na te gaan of de door de Koning genomen maatregelen in overeenstemming zijn met de regels van gelijkheid en niet-discriminatie.

B.6. Het staat niet aan het Hof te onderzoeken of het door de wetgever nagestreefde doel al dan niet met andere wettelijke maatregelen zou kunnen worden bereikt, nu de genomen maatregel de mogelijkheid biedt het nagestreefde doel te bereiken en hij niet onevenredig met dat doel blijkt te zijn.

Om die redenen,

Het Hof

zegt voor recht dat artikel 34, § 3, § 7 en § 13 van de wet van 9 augustus 1963 geen schending inhoudt van artikel 6 van de Grondwet, in zoverre het de Koning machtiging verleent om de tandheelkundigen die geweigerd hebben toe te treden tot een nationaal akkoord tandheelkundigen-ziekenfondsen, dat is gesloten met toepassing van artikel 34, § 2, van de wet van 9 augustus 1963, aan verschillende regelingen te onderwerpen wat de honoraria betreft die zij kunnen vorderen van diegenen die onder de ziekte- en invaliditeitsverzekering vallen, naargelang die tandheelkundigen hun beroep uitoefenen in een streek waar het nationaal akkoord al dan niet in werking is getreden.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare zitting van 11 maart 1993.

De griffier,

De wnd. voorzitter,

H. Van der Zwalmen

M. Melchior